

Bir Hemşirelik Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerin Hemşirelik Bakım Davranışları Algısının Belirlenmesi

Şenay Gül¹ , Sevdâ Arslan²

¹Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ankara, Türkiye

²Munzur Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Tunceli, Türkiye

Şenay GÜL, Dr.

Sevdâ ARSLAN, Dr. Öğr. Üyesi

İletişim: Şenay Gül

Hacettepe Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Ankara, Türkiye

Tel: +903123051580

E-Posta: senaygundogmus@gmail.com

Gönderilme Tarihi : 01 Kasım 2020

Revizyon Tarihi : 20 Aralık 2020

Kabul Tarihi : 25 Aralık 2020

ÖZET

Amaç: Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakımına ilişkin algılarının ve bakımı etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Tanımlayıcı nitelikteki bu araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim-öğretim döneminde bir üniversitenin hemşirelik bölümünde öğrenim gören, araştırmaya katılmayı kabul eden 142 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmanın verileri "Tanıtıcı Özellikler Formu" ve "Bakım Davranışları Ölçeği-30 (BDÖ-30)" kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri tanımlayıcı istatistikler, Mann Whitney U ve Kruskal Wallis Analizi ile incelenmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.80 ± 1.839 yıl, %56.3'ü kadın ve %59.9'u Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin BDÖ-30 puan ortalaması 150.79 ± 21.81 'dir. Öğrencilerin cinsiyet ve öğrenim gördükleri sınıflarına göre BDÖ-30 puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmada öğrencilerin hemşirelik eğitimi sürecinde hemşirelik bakım davranışları algısında artış olduğu, cinsiyet açısından anlamlı farklılıkların olduğu, kadın öğrencilerin puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hemşirelik bakımının felsefesi ve öneminin birinci sınıftan itibaren ve cinsiyetçi yaklaşımdan arındırılarak aktarılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: bakım davranışları, hemşirelik eğitimi, hemşirelik bakımı, hemşirelik öğrencisi

Determining the Perceptions of Nursing Care Behaviors of Students Studying in Nursing Department

Abstract

Objectives: This research was carried out to examine the perceptions of nursing students about nursing care and their views related to factors affecting care.

Methods: The sample of this descriptive research comprised 142 students who were educated in the nursing department of a university during the 2019-2020 academic year and who agreed to participate in the research. The data were collected by the "Introductory Characteristics Form" and the "Caring Behaviors Inventory-30". Frequencies, descriptive statistics, Mann-Whitney U, and Kruskal-Wallis were used to analyze the data.

Results: The average age of the students who participated in the research was 20.80 ± 1.839 , 56.3% were female and 59.9% were graduates of Anatolian High School. The mean score of the students on the CBI-30 scale was 150.79 ± 21.81 . It was determined that there were statistically significant differences between the students' gender and the classes they educated and the CBI-30 Scale score averages.

Conclusion: In this research, it was determined that there were significant differences in the perception of nursing care behaviors and gender in the nursing education process of the students; female students have higher mean scores. It is recommended that the philosophy and importance of nursing care should be transferred from first grade onwards and free from sexist approach.

Keywords: caring behaviors, nursing education, nursing care, nursing student

Hemşirelik bakımı ilişkisel, fenomenolojik, öznel ve etik yönleri olan çok boyutlu bir olgudur. Yapılan çalışmalar (1-4) hemşirelik bakım hizmetlerinin kalitesini belirleyen en önemli unsurun hasta memnuniyeti olduğunu ve bunun şüphesiz bakımla ilişkili olduğunu göstermektedir.

Bakım, hemşirelik uygulamalarının en önemli bileşenidir ve hemşirelerin yanı sıra hemşirelik öğrencilerinden de beklenen önemli bir yetkinliktir (5-7). Hemşireler, mesleğin en önemli değeri ve özü olan bakımı, ilk önce hemşirelik eğitimleri sırasında öğrenmektedirler (5). Hemşireliğin doğası ve işlevini tanımlamak için ele alınan bakım kavramının, hemşirelik eğitim müfredatında önemli bir çalışma alanı olarak, ele alınması gereken bir konu olduğu (8) ve hemşirelik eğitiminde bakım davranışlarının geliştirilmesinin önemli olduğu (5) vurgulanmaktadır.

Hemşirelik öğrencilerinin bakımın özünü ve felsefesini anlamaları için; bakımın anlamını, hemşirelik bakım felsefesini içselleştirmeleri, hastaya verilen hemşirelik bakımının hasta üzerindeki sonuçlarını ve hemşirelik bakım kalitesini nasıl geliştirebileceklerini öğrenmeleri beklenmektedir. Bu bağlamda öncelikle hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakımını nasıl algıladıklarını belirlemek gerekmektedir. Literatürde bakımın hemşirelik öğrencileri tarafından nasıl algılandığına dair çalışmalar olmakla birlikte ülkemizde yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır (5,9-15).

Bu araştırma, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakımına ilişkin algılarının ve bakımı etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın sonuçlarından elde edilecek bulguların, hemşirelik alanındaki eğitimciler için bakım kavramının öğrenciler tarafından nasıl algılandığını göstererek eğitim programının planlanmasına ve yürütülmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmaya yön veren sorular aşağıda yer almaktadır:

- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakımını etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri nelerdir?
- Hemşirelik öğrencileri hemşirelik bakımını nasıl algılamaktadır?
- Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakımına ilişkin algıları demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?

Gereç ve Yöntem

Araştırmanın Tipi

Bu araştırma tanımlayıcı nitelikte yapılmıştır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Tarih

Araştırma Kasım-Aralık 2019 tarihleri arasında Munzur Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören hemşirelik 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2019-2020 eğitim-öğretim döneminde Munzur Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde öğrenim gören hemşirelik 1., 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileri (n=174) oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi, araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 142 (%81.6) hemşirelik lisans öğrencisi oluşturmuştur. Öğrenciler birinci sınıfın ikinci döneminde klinik eğitime başlamaktadır. Bu araştırmada klinik eğitimin bakım davranışları algısı ile ilişkisini belirleyebilmek için, birinci sınıftaki öğrenciler klinik eğitime başlamadan önce veriler toplanmıştır. Öğrencilere klinik eğitimleri süresince hemşirelik öğretim elemanları ve klinik hemşireleri rehberlik etmektedir.

Veri Toplama Formları

Tanıttıcı Özellikler Formu: Formda, hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini (yaş, cinsiyet, sınıf, en son mezun olunan okul vb.) ve bakımın niteliğini etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik, araştırmacılar tarafından literatüre (3,4,16) dayanarak hazırlanan sorular (hemşire sayısının az olması, hasta sayısının fazla olması, hemşirenin eğitim seviyesi, çalışma saatlerinin fazla olması, bakım dışında sekreterlik işlerinin yapılması vb) yer almaktadır.

Bakım Davranışları Ölçeği-30: Wolf ve arkadaşları tarafından geliştirilen, hasta ve hemşirelerle yapılan ve orijinal versiyonu 42 maddeden oluşan ölçeğin ülkemizdeki geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Gül ve Dinç (2020)(16) tarafından hasta ve hemşirelerle yapılmıştır. Cronbach alfa katsayısı hemşirelerin yanıtları için 0.97, hastaların yanıtları için 0,99 olarak hesaplanmıştır. Ölçek 30 madde ve 3 alt boyuttan (başkalarına saygı, profesyonel bilgi ve tutum, birey için ulaşılabilir olma) oluşmaktadır. Ölçekten 30 ile 180 arasında puan alınmaktadır ve kesme noktası yoktur. Ölçeğin değerlendirilmesi ölçek toplam puanı üzerinden yapılmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan, hemşirelik bakım algısının yüksek olduğunu, düşük puan hemşirelik bakım algısının düşük olduğunu göstermektedir. "Hiç",

“nadiren”, “bazen”, “genellikle”, “neredeyse her zaman”, “her zaman” ifadelerinin yer aldığı altılı likert tipi derecelendirmenin kullanıldığı ölçekte ters yönde puanlanan madde bulunmamaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, herhangi bir teorik dersin öncesinde veya sonrasında araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrencilere araştırmacı tarafından veri toplama formları verilerek toplanmıştır. Öğrencilerin araştırmaya gönüllü katılmalarının etkilenmemesi için öncelikle bu araştırmanın amacı ve yöntemi konusunda kapsamlı olarak bilgi sunulmuş, araştırmaya katılımın gönüllük esasına temellendiği, katılmayanların kimlik bilgilerine erişilmeyeceği açıklanmış ve yazılı onam alınmıştır. Araştırmanın uygulaması 20 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analizinde IBM SPSS Statistics 23 paketi kullanılmıştır. Veriler demografik veriler ve ölçek puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikler sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, medyan, en az- en çok şeklinde gösterilmiştir. İki bağımsız grup arasındaki farklılıklar Mann Whitney U, ikiden fazla bağımsız grup arasındaki farklılıklar ise Kruskal Wallis Analizi ile incelenmiştir. Analizlerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik ve Yasal Yönleri

Araştırmanın uygulanabilmesi için Munzur Üniversitesi Girişimsel Olmayan İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan (30603717-050.01.04) ve Munzur Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan yazılı izin, hemşirelik öğrencilerinden de sözel ve yazılı onam alınmıştır. Ölçeğin kullanımı için yazarlardan izin alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ülkemizdeki hemşirelik öğrencilerinin genelini yansıtmamakla beraber araştırmanın yapıldığı okuldaki öğrencilerle sınırlıdır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 20.80 ± 1.839 yıl, %56.3'ü kadın ve %59.9'u Anadolu lisesi mezunudur. Öğrencilerin %34.5'i 1.sınıf, %21.8'i 2., %21.8'i 3. ve %21.8'i 4.sınıftır. Öğrencilerin %96.5'i sağlık sorunu nedeniyle bakmakla yükümlü olduğu kimse olmadığını belirtmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Dağılımları

(n=142)	Sayı	Yüzde
Yaş (Ort.=20.80±1.839)		
18-21 Yaş	99	69.7
22-30 Yaş	43	30.3
Cinsiyet		
Kadın	80	56.3
Erkek	62	43.7
Sınıf		
1. Sınıf	49	34.5
2. Sınıf	31	21.8
3. Sınıf	31	21.8
4. Sınıf	31	21.8
Medeni Durum		
Evli	5	3.5
Bekar	137	96.5
En Son Mezun Olunan Okul		
Genel Lise	30	21.1
Süper Lise	4	2.8
Anadolu Lisesi	85	59.9
Fen Lisesi	7	4.9
Sağlık Meslek Lisesi	5	3.5
Diğer	11	7.7
Hemşire Olarak Çalışma		
Evet	4	2.8
Hayır	138	97.2
Sağlık Sorunu Nedeniyle Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi		
Evet	5	3.5
Hayır	137	96.5

Araştırmaya katılan öğrencilerin BDÖ-30 ölçeğinin puan ortalaması 150.79 ± 21.81 iken Başkalarına Saygı alt boyut puan ortalaması 50.02 ± 7.68 , Profesyonel Bilgi ve Tutum alt boyut puan ortalaması 52.03 ± 7.80 ve Birey İçin Ulaşılabilir Olma alt boyut puan ortalaması ise 48.74 ± 8.43 'tür. BDÖ-30 ölçeğinin bu araştırma elde edilen Cronbach alfa değeri 0.959, alt boyutlarının ise 0.890-0.925'dir (Tablo 2).

BDÖ-30 puanlarının sınıflara göre karşılaştırılması sonucunda 2.sınıf öğrencilerinin BDÖ-30 toplam ve Başkalarına Saygı ve Birey İçin Ulaşılabilir Olma alt boyutu puan ortalamaları 3.sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur. 1. Sınıftaki öğrencilerin Birey İçin Ulaşılabilir Olma alt boyutu puan ortalaması 3.sınıf öğrencilerinden anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerin BDÖ-30 ve Alt Boyutları Puan Ortalamaları ve Cronbach Alfa Değerleri

	Ortalama	Standart Sapma	Medyan	Min.-Mak.	Madde Sayısı	Cronbach alfa
Başkalarına Saygı	50.02	7.68	52.0	23-60	10	0.890
Profesyonel Bilgi ve Tutum	52.03	7.80	54.0	28-60	10	0.925
Birey İçin Ulaşılabilir Olma	48.74	8.43	49.0	22-60	10	0.910
BDÖ-30 Toplam	150.79	21.81	155.0	85-180	30	0.959

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerin Sınıflarına göre BDÖ-30 Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Sınıf	Ortalama	SS	Medyan	Min.-Mak.	K.W.	p	Fark
BDÖ 30	1. sınıf	150.94	21.81	156.0	85-180	9.39	0.024	2-3
	2. sınıf	145.26	21.64	149.0	104-173			
	3. sınıf	157.39	25.37	168.0	95-180			
	4. sınıf	149.48	16.87	146.0	119-180			
Başkalarına Saygı	1. sınıf	50.55	7.74	53.0	24-60	10.98	0.012	2-3
	2. sınıf	47.29	7.78	47.0	23-59			
	3. sınıf	52.55	8.18	56.0	37-60			
	4. sınıf	49.39	6.23	48.0	39-60			
Profesyonel Bilgi ve Tutum	1. sınıf	52.78	7,57	55,0	32-60	5.56	0.135	
	2. sınıf	51.13	7,40	54,0	34-60			
	3. sınıf	52.61	9,99	58,0	28-60			
	4. sınıf	51.16	6,11	50,0	40-60			
Birey İçin Ulaşılabilir Olma	1. sınıf	47.61	8.70	49.0	22-60	9.82	0.020	1-3 2-3
	2. sınıf	46.84	8.58	48.0	30-60			
	3. sınıf	52.23	8.79	55.0	26-60			
	4. sınıf	48.94	6.64	48.0	33-60			

K.W. Kruskal Wallis

BDÖ-30 puanlarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucunda kadın öğrencilerin BDÖ-30 Ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarının erkek öğrencilerden anlamlı derecede daha fazla olduğu ve farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna varılmıştır (Tablo 4).

Araştırmaya katılan öğrencilerin bakımı etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde, hasta sayısının fazla olmasına karşın hemşire sayısının az olması, hemşirelerin eğitim düzeyi, çalışma saatlerinin uzun ve yorucu olması hemşirelik bakımını olumsuz etkileyen faktörler arasında sıralanmıştır. Öğrencilerin bakımın niteliğini etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri ile BDÖ-30 puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 4. Hemşirelik Öğrencilerin Cinsiyetine Göre BDÖ-30 ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	Ortalama	SS	Medyan	Min.-Mak.	M.U. (Z)	p
BDÖ 30	Kadın	155.99	18.96	158.50	96-180	-3.107	0.002
	Erkek	144.08	23.51	147.50	85-180		
Başkalarına Saygı	Kadın	51.63	6.71	53.00	32-60	-2.657	0.008
	Erkek	47.95	8.39	48.50	23-60		
Profesyonel Bilgi ve Tutum	Kadın	53.81	6.62	55.00	32-60	-2.816	0.005
	Erkek	49.73	8.63	50.00	28-60		
Birey İçin Ulaşılabilir Olma	Kadın	50.55	7.60	52.50	30-60	-2.774	0.006
	Erkek	46.40	8.93	48.00	22-60		

M.U. Mann Whitney U

Tartışma

Hemşirelik bölümü öğrencilerinin hemşirelik bakımına ilişkin algılarının ve bakımı etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinin incelendiği araştırmada, öğrencilerin bakım algılarının yüksek olduğu, lisans eğitimi süresince bakım davranışları algısında artış olduğu, cinsiyet açısından bakım algısında anlamlı farklılık olduğu, kadın öğrencilerin puan ortalamasının erkek öğrencilerden fazla olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada bütün sınıflardaki öğrencilerin hemşirelik bakım davranışları algı puanlarının yüksek olduğu, sadece 3. sınıfların 2. sınıflardan anlamlı derecede yüksek olduğu, diğer gruplar arasında fark olmadığı sonucuna varılmıştır. Yapılan bazı çalışmalarda hemşirelik öğrencilerinin üst sınıflara geçtikçe bakım algılarının pozitif yönde arttığı (9,15), bazı çalışmalarda ise değişmediği (11,13) ya da azaldığı (12) görülmektedir.

Birinci sınıf öğrencilerinin bakım davranışları algısının yüksek olmasının, öğrencilerin hemşirelerin nasıl davranması gerektiğine (10) ve hastaların hemşirelik bakımından beklentilerine ilişkin inançlarından kaynaklandığı (17) düşünülebilir. Araştırmada dördüncü sınıf öğrencilerinin bakım davranışları ölçeği puan ortalamalarının yüksek olmasına karşın diğer sınıflardaki öğrencilerin puan ortalamalarına oranla düşük olmasının, idealizmlerinin azalması (9) ya da klinik eğitimde profesyonel hemşirelik bakımı gerçeğiyle karşı karşıya kalmaları ve gerçek hemşirelik bakımının idealden farklı olduğunu deneyimlemeleriyle ilişkili olduğu düşünülebilir (12,18). Randle (2003)(19) deneyimin her ne kadar bakım davranışları algısını etkilese de, etkinin her zaman olumlu yönde olmayabileceğini belirtmiştir. Smith ve Gray (2000)(20) yaptıkları çalışmada hemşireliğe idealist başlayan öğrencilerin üçüncü sınıf itibarıyla hayal kırıklığına uğradıklarını bildirmişlerdir. Bu sonucun da klinik hemşirelerinin bakım davranışlarından kaynaklanabileceği düşünülmektedir (21).

Akademisyenler arasında bakımın anlamı, tanımı ve bakımın bir özellik olup olmadığı veya öğretilip öğretilemeyeceği konusunda tartışmalar sürmesine rağmen (22,23) hem hemşirelik eğitimcileri hem de klinik eğitimden sorumlu hemşirelere bakımın fiziksel ve teknik yönünün yanı sıra diğer profesyonel yönlerinin de vurgulanması, bakım temelli hemşirelik müfredatlarının geliştirilmesi ve sürdürülmesinde önemli görevler düşmektedir (14,18,24). Bunun yanı sıra eğitimcilerin ve hemşirelerin öğrencilerde bakım algılarını geliştirmek için öncelikle kendi bakım algılarının farkında olmaları gerekmektedir (11,25).

Araştırmada kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre bakım algılarının yüksek olduğu ve sonucun istatistiksel olarak daha anlamlı olduğu bulunmuştur. Geleneksel roller, normlar ve beklentilerin kadını beceri olarak değerlendirilen fiziksel ve duygusal bakım, hassasiyet gibi beceri ve nitelikleri kadına atfettiği için bakım işlevi kadına yüklenmiş (26), dolayısıyla hemşirelik mesleği kadınların mesleği haline gelmiştir. Erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle "kadını" meslekleri seçerken cinsiyetleri dezavantaj olarak görülmektedir (27). Önceden kadının işi olarak görülen hemşirelik, zamanla cinsiyet açısından toplumda var olan baskın normlar ve beklentilerden ayrılmaya başlamış, geleneksel kadınlık ve erkeklik kavramlarına karşı bir tutum sergilenmeye başlanmıştır (28). Hemşirelik dünyada ve ülkemizde yalnızca kadınlara atfedilen bir meslek olmaktan çıkmaya başlamıştır (29). Küresel çaptaki bu dönüşüm ve özellikle ülkemizde Hemşirelik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da (2007) (30) hemşire unvanı ile ilgili yapılan düzenleme ve iş bulma olanakları da değerlendirildiğinde (31-35), hemşirelik erkekler tarafından da seçilen meslekler arasında yerini almıştır.

Ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda toplumun erkek hemşireye yönelik düşüncelerinin olumlu olduğu görülmektedir (29,36). Ancak bu araştırmanın sonuçları hemşirelik bakımına olan bakış açısının tamamen değişmemiş olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde Simpson'un (2011)(27) kadın ve erkek hemşirelerin cinsiyet ve hemşirelik bakımına ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak üzere yaptığı çalışmada, kadın hemşireler erkek hemşirelerin hemşirelik bakımından ziyade yönetim, eğitim ve araştırma alanlarında yer alması gibi avantajları olması gerektiğini belirtmiştir. Ülkemizde de yapılan çalışmalarda (37,38) erkek hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu mezun olduktan sonra yönetim alanında çalışmak istediklerini belirtmişlerdir. Tezel ve arkadaşlarının (2008)(39) yaptıkları çalışmada ise hastaların çoğunun hemşireliğin kadına özgü bir meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan bazı çalışma sonuçlarına (29,40) göre araştırmaya katılan bireylerin çoğunlukla kadın hemşire tarafından bakım almak istediklerini ifade ettikleri belirtilmiştir. Yapılan başka bir çalışmada erkek hemşirelik öğrencilerinin kendilerinin fiziksel güce ihtiyaç duyulduğunda faydalı olabileceklerini ifade ettikleri belirtilmiştir (41). Bu araştırma bulguları, toplumumuzda hemşirelik mesleğinin halen kadın mesleği olarak görüldüğünü göstermektedir.

Bu araştırma bulgularına göre, hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakım algıları olumlu olmakla birlikte, bakımı olumsuz yönde etkileyen faktörler olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilere göre bu faktörler hemşire sayısının yetersiz olması, hasta sayısının fazla olması, hemşirelerin eğitim düzeyi, çalışma saatlerinin uzun ve yorucu olması olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerine yer veren çalışmalar olmamakla birlikte hemşirelerle yapılan çalışmalar (3,42-44) bu bulgularla paralel bir şekilde hasta sayısının fazla olmasına rağmen hemşire sayısının az olması, hemşirelerin iş yükünün fazla olması gibi faktörlerin hemşirelik bakımını olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Sonuç

Yapılan bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakım davranışları algısının olumlu olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik bakım davranışları algıları ile ilgili araştırmalara ve hemşirelik eğitime yönelik bilgi birikimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Hemşirelik eğitimi sırasında hemşirelik bakımının felsefesinin ve öneminin birinci sınıftan itibaren ve cinsiyetçi yaklaşımdan arındırılarak aktarılması önerilmektedir. Ayrıca kültürel ve eğitim müfredatındaki değişiklikler nedeniyle farklılıklar gösteren hemşirelik bakım davranışları algısı üzerinde ulusal ve uluslararası bir bakış açısı sağlamak için ulusal çapta ülkenin farklı bölgelerinde, farklı eğitim kurumlarında çalışmanın tekrarlanması önerilmektedir. Bunun yanı sıra hemşirelik okullarındaki eğitimcilerle çalışmanın tekrarlanması, eğitim müfredatının ve eğitimcilerin öğrenciler üzerindeki etkisinin belirlenmesi açısından önemli olabileceği düşünülmektedir. Hemşirelik öğrencileri ile daha geniş bir örneklemede araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Kaynaklar

1. Bryant R, Graham MC. Advanced practice nurses: a study of client satisfaction. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners* 2002;14(2):88-92. doi.org/10.1111/j.1745-7599.2002.tb00096.x.
2. Green A, Davis S. Towards a predictive model of patient satisfaction with nurse practitioner care. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners* 2005;17(4):139-148. doi.org/10.1111/j.1041-2972.2005.0022.x.
3. Raffii F, Hajineshad MO, Haghani MO. Nurse caring in Iran and its relationship with patient satisfaction. *Australian Journal of Advanced Nursing* 2009;26(2):75-84. Available from: https://www.tums.ac.ir/1391/12/23/26-2_Rafii.pdf
4. Glenn LA, Stocker-Schnieder J, McCune R, McClelland M, King D. Caring nurse practice in the intrapartum setting: nurses' perspectives on complexity, relationships and safety. *J. Adv. Nurs* 2014;70(9):2019-2030. <https://doi.org/10.1111/jan.12356>.
5. Begum S, Slavin H. Perceptions of "caring" in nursing education by Pakistani nursing students: an exploratory study. *Nurse Educ. Today* 2012;32(3):332-336. doi.org/10.1016/j.nedt.2011.10.011.

6. Labrague LJ, McEnroe-Petitte DM, Papathanasiou IV, et al. Nursing students' perceptions of their instructors' caring behaviors: a four-country study. *Nurse Educ. Today* 2016;41:44-49. doi.org/10.1016/j.nedt.2016.03.013.
7. Warshawski S, Itzhaki M, Barnoy S. The associations between peer caring behaviors and social support to nurse students' caring perceptions. *Nurse Education in Practice* 2018;31:88-94. doi.org/10.1016/j.nepr.2018.05.009.
8. Schoenhofer S. Infusing the nursing curriculum with literature on caring: An idea whose time has come. *International Journal for Human Caring* 2001;5(2):7-14. doi.org/10.20467/1091-5710.5.2.7
9. Watson R, Deary IJ, Lea A. A longitudinal study into the perceptions of caring and nursing among student nurses. *Journal of Advanced Nursing* 2001;29(5), 1228-1237. doi.org/10.1046/j.1365-2648.1999.01008.x.
10. Karaöz S. Turkish nursing students' perception of caring. *Nurse Education Today* 2005;25(1):31-40. doi.org/10.1016/j.nedt.2004.09.010.
11. Zamanzadeh V, Valizadeh L, Azimzadeh R, Aminaie N, Yousefzadeh, S. First and fourth-year student's perceptions about importance of nursing care behaviors: socialization toward caring. *Journal of Caring Sciences* 2014;3(2):93-101. doi:10.5681/jcs.2014.010
12. Loke JC, Lee KW, Lee BK, Noor AM. Caring behaviours of student nurses: effects of pre-registration nursing education. *Nurse Education in Practice* 2015;15(6):421-429. doi.org/10.1016/j.nepr.2015.05.005.
13. Labrague, LJ, McEnroe-Petitte DM, Papathanasiou, IV, Edet OB, Arulappan J, Tsaras K. Nursing students' perceptions of their own caring behaviors: a multicountry study. *International Journal of Nursing Knowledge* 2017;28(4):225-232. doi.org/10.1111/2047-3095.12108.
14. Pajnikar M, McKenna HP, Stiglic G, Vrbnjak D. Fit for practice: analysis and evaluation of Watson's theory of human caring. *Nursing Science Quarterly* 2017;30(3):243-252. doi.org/10.1177/0894318417708409.
15. Pajnikar M, Kocbek P, Musović K, et al. An international cross-cultural study of nursing students' perceptions of caring. *Nurse Education Today* 2020;84: 104214. doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104214.
16. Gül Ş, Dinç L. Psychometric evaluation of the caring behaviours inventory in Turkish nurses and patients. *Journal of Nursing Measurement* 2020; 28 (1), 60-72. doi.org/10.1891/JNM-D-18-00094
17. Mlinar S. First-and third-year student nurses' perceptions of caring behaviours. *Nursing Ethics* 2010;17(4):491-500. doi.org/10.1177/0969733010364903.
18. Murphy F, Jones S, Edwards M, Jame J, Mayer A. The impact of nurse education on the caring behaviours of nursing students. *Nurse Educ. Today* 2009;29(2):254-264. doi.org/10.1016/j.nedt.2008.08.016.
19. Randle J. Bullying in the nursing profession. *Journal Advanced Nursing* 2003;43:395-401. doi.org/10.1046/j.1365-2648.2003.02728.x.
20. Smith P, Gray B. Emotional labour of nursing revisited: caring and learning 2000. *Nurse Education in Practice* 2001;1:42-49. doi.org/10.1054/nepr.2001.0004.
21. Duffin C. Nursing on trial. *Nursing Standard* 2005;19(22):11-13. Available from: <https://search.proquest.com/openview/c61307e5a7408bb48907d90b17647268/1?pq-origsite=gscholar&cbl=30130>.
22. Richardson C, Percy M, Hughes J. Nursing therapeutics: Teaching student nurses care, compassion and empathy. *Nurse Education Today* 2015;35(5), e1-e5. doi.org/10.1016/j.nedt.2015.01.016.
23. Aupia A, Lee TT, Liu CY, Wu SV, Mills ME. Caring behavior perceived by nurses, patients and nursing students in Indonesia. *Journal of Professional Nursing* 2018;34(4):314-319. <https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2017.11.013>.

24. Tzeng HM. Nurses' caring attitude: fall prevention program implementation as an example of its importance. *Nursing Forum* 2011;46(3):137-145. doi.org/10.1111/j.1744-6198.2011.00222.x.
25. Kermansaravi F, Navidian A, Imani M. Nursing students' views toward quality of theoretical and clinical nursing education: a qualitative study. *Journal of Medical Education and Development* 2013;7(4):28-40.
26. Williams CL. *Psychoanalytic theory and the sociology of gender. Theory on gender/feminism on theory.* England, P. (Ed.). New York: Aldine Transaction, 1993: 131-149.
27. Simpson R. Men discussing women and women discussing men: reflexivity, transformation and gendered practice in the context of nursing care. *Gender, Work & Organization* 2011;18(4):377-398. doi.org/10.1111/j.1468-0432.2008.00436.x.
28. Adkins L. Risk culture, self reflexivity and the making of sexual hierarchies. *Body & Society* 2001;7(1):35-55. doi.org/10.1177/1357034X01007001002
29. Kaya N, Turan N, Öztürk A. Türkiye'de erkek hemşire imgesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2011;8(1):16-30. Available from: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423936438.pdf>.
30. Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. 1234 Resmi Gazete Tarihi: 25.04.2007 Resmi Gazete Sayısı: 26510. <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>. Yayınlanma Tarihi: 02.05.2007
31. Bölükbaş N, Paydaş M. Erkek hemşirelerin kendilerinin ve çevrelerinin mesleği algılaması. *Hemşirelik ve Ebelikte Kültürlerarası Yaklaşım Sempozyumu; (Sempozyum Kitabı).* 9-11 Nisan 2009; Çanakkale, Türkiye. s. 142.
32. Yılmaz M, Karadağ G. Erkek öğrenci hemşireler hemşirelik mesleğini nasıl algılıyor?. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2011;4(1):21-28. Available from: <http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/nisan/21-28.pdf>
33. Demiray A, Bayraktar D, Khorshid L. Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği seçme nedenleri ve bu mesleği seçme nedeniyle yaşadıkları sorunlar. *International Journal of Human Sciences* 2013;10(1):1440-1455.
34. Kavurmacı M, Küçüköğlü S. Erkekler neden hemşire olmak istiyor?. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2014;17(1):1-5.
35. Kırış N. Hemşirelik mesleğinin seçiminde ilişkili olan faktörler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi* 2015;8(4):226-231.
36. Ünsal A, Akalın İ, Yılmaz V. Farklı meslek çalışanlarının erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2010;7(1):420-431.
37. Koç Z, Bal C, Sağlam Z. Erkek öğrenci hemşirelerin hemşirelik mesleğini algılama durumlarının belirlenmesi. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi Sempozyum Özel Sayısı.* 2010;318-323. Available from: <http://hemsirelik.maltepe.edu.tr/dergiler/ozel/pdf/318-323.pdf>
38. Gönç T. Hemşireliğin geleceği mesleğin cinsiyetsizleşmesini vadediyor mu? Erkek ve kadın hemşirelik öğrencilerinin meslek ve toplumsal cinsiyeti ilişkilendirme eğilimlerinin sosyolojik analizi. *Feminist Eleştiri* 2016;8(1):144-167.
39. Tezer A, Balcı Akpınar R, Yurtdaş A, Çelebioğlu A. Hastalar erkek hemşireleri kabul edecekler mi?. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History* 2008;16(1):13-18. Available from: <https://www.turkiyeklinikleri.com/article/en-hastalar-erkek-hemsireleri-kabul-edecekler-mi-50465.html>.
40. Ekinci M, Dikici İC, Derya M, Andsoy İI, Dinç S, Şahin AO. Mühendislik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin erkek hemşirelere karşı bakış açıları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 2014;3(1):632-645.
41. Kahraman AB, Tuçdemir NO, Özcan A. Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi* 2015;18(2):108-144. doi.org/10.18490/sad.58405.
42. AbuAlrub RF. Nursing shortage in Jordan: what is the solution? *Journal of Professional Nursing.* 2007;23(2):117-120. doi.org/10.1016/j.profnurs.2006.07.008.
43. Burtson P, Stichler J. Nursing work environment and nurse caring: relationship among motivational factors. *Journal of Advanced Nursing.* 2010;66(8):1819-1831. doi.org/10.1111/j.1365-2648.2010.05336.x.
44. Gül Ş, Dinç L. Hastaların ve hemşirelerin hemşirelik bakımına yönelik algılarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi.* 2018;5(3):192-208. Available from: http://www.hacettepehemsirelikdergisi.org/pdf/pdf_HHD_269.pdf